

Aktualne kierunki w badaniach retorycznych Current developments in rhetorical studies

9 (4) 2022 ISSUE EDITORS: KATARZYNA MOLEK-KOZAKOWSKA, AGNIESZKA KAMPKA

KATARZYNA MOLEK-KOZAKOWSKA

UNIwersytet Opolski, Polska/VILNIUS GEDIMINAS TECHNICAL UNIVERSITY, LITWA

<https://orcid.org/0000-0001-9455-7384>

molekk@uni.opole.pl

AGNIESZKA KAMPKA

SZKOŁA GŁÓWNA GOSPODARSTWA WIEJSKIEGO W WARSZAWIE, POLSKA

<https://orcid.org/0000-0002-9732-6482>

agnieszka_kampka@sggw.edu.pl

Aktualne kierunki w badaniach retorycznych – wprowadzenie do tematu numeru Current developments in rhetorical studies – a foreword

License

This work is licensed under a Creative Commons Attribution 4.0 international (CC BY 4.0).

The content of the license is available at <http://creativecommons.org/licenses/by/4.0/>

KATARZYNA MOLEK-KOZAKOWSKA

UNIwersytet Opolski, POLSKA/MILNIUS GEDIMINAS TECHNICAL UNIVERSITY, LITWA

<https://orcid.org/0000-0001-9455-7384>

molekk@uni.opole.pl

AGNIESZKA KAMPKA

SZKOŁA GŁÓWNA GOSPODARSTWA WIEJSKIEGO W WARSZAWIE, POLSKA

<https://orcid.org/0000-0002-9732-6482>

agnieszka_kampka@sggw.edu.pl

Aktualne kierunki w badaniach retorycznych – wprowadzenie do tematu numeru

Zróznicowana tematyka tekstów zebranych w numerze obrazuje kilka najnowszych nurtów badań retorycznych, pokazując jednocześnie i ciekawe pola zainteresowań, i nowatorskie narzędzia badawcze.

Jednym z takich aktualnych trendów jest retoryka nowego materializmu – próba zrozumienia, w jaki sposób warunki materialne mogą być analizowane za pomocą instrumentarium retorycznego i czy można mówić o retoryce istniejącej pomiędzy nie-ludźmi. Otwierający numer esej Pamelii Pietrucci (*Inventing local rhetorics: towards a topographic critical praxis*), jest próbą przedstawienia nowego ujęcia retoryki lokalności, rozumianej właśnie w kontekście retorycznego znaczenia czynników przestrzennych, analizowanych w toku prac terenowych, a nie tylko poprzez wgląd w teksty.

Wciąż intensywnie rozwijane są analizy przekazów multimodalnych. Artykuł Agnieszki Mac (*Multimodalna argumentacja retoryczna w konstruowaniu obrazów sytuacji kryzysowych na przykładzie newsów telewizyjnych serwisów informacyjnych*) prezentuje jedną z możliwych procedur, pozwalających odkryć i opisać perswazyjne wybory, jakich dokonują twórcy telewizyjnych wiadomości.

Nadal ważnym wątkiem w studiach retorycznych pozostaje analiza narracji oraz definiowanie retoryczności. Swoistym dopowiedzeniem na temat konstrukcji przekazów medialnych jest tekst autorstwa Agnieszki Kuli i Moniki Grzelki zatytułowany *Kradzież baśni, czyli opowieści o państwie w pandemii (w magazynie Wiadomości TVP1)*. Odtworzenie schematów narracyjnych pokazuje, w jaki sposób wykorzystanie rozwiązań znanych odbiorcom z innych gatunków umożliwia stworzenie wiarygodnej opowieści.

Możliwości wykorzystania nieoczywistych narzędzi do odczytania wybranych tekstów kulturowych przedstawia artykuł Jacka Kowalskiego (*Retoryczność kolekcji w świetle powieści Johna Fowlesa Kolekcjoner [1963]*), w którym

retoryczność traktowana jest jako forma doświadczenia kulturowego i jednocześnie kulturowa gra z konwencją. Ta perspektywa pozwala na interpretację postaci bohaterów powieści w szerokim kulturowym kontekście wariacji na temat schematu kolekcjonowania.

Stale rozwijanym nurtem pozostają analizy tekstów dawnych, przy badaniu których perspektywa retoryczna pozwala pokazać wielowymiarowość perswazyjnego oddziaływania w określonym kontekście historycznym. Przykładem jest artykuł Anny Działak-Szubińskiej pt. „*Fabrykacja*” *dynastii Bragança. Studium oracji Antóniego de Sousa de Macedo, Fala que fez o D. António de Sousa de Macedo do Concelho da Fazenda da sua Magestade... (1656)*.

Współczesne badania retoryczne potwierdzają też trwałość oraz użyteczność pojęć i figur retorycznych obecnych stale w komunikacji publicznej lub wykorzystywanych jako podstawa analizy różnych typów wypowiedzi. Przykładem badania materiału dziennikarskiego jest artykuł Moniki Worsowicz *Na drodze do toposu. Odslony dziennikarskiego sporu symetrystów z alarmistami*. Sposoby rozumienia symetryzmu, jakie pojawiały się w prasie na przestrzeni kilku lat i używanie tego terminu w różnych kontekstach argumentacyjnych pozwala traktować symetryzm jako wykształcający się topos.

Tekst Eweliny Woźniak-Wrzesińskiej (*Amplifikacja retoryczna w argumentacji z zakresu gender studies w polskiej komunikacji politycznej*) dotyczy zaś ideologii i dyskursu politycznego. Autorka opracowała typologię różnych typów amplifikacji, za pomocą których uczestnicy politycznych sporów nadają nowe znaczenia używanym pojęciom i intensyfikują emocjonalny wydźwięk opisów konkretnych zjawisk.

Artykuł Aleksandry Łukowskiej *Impro i retoryczna sztuka wywoływania emocji* jest zaś próbą wykorzystania perspektywy retorycznej i pojęcia identyfikacji w badaniu emocjonalnego zaangażowania widzów teatralnej improwizacji. Autorka testuje wybrane kategorie analityczne badań retorycznych i sprawdza ich użyteczność przy opisywaniu spontanicznych form interakcji między performerami a odbiorcami.

Zebrane w numerze teksty oddają zróżnicowanie perspektyw teoretycznych i analitycznych współczesnych studiów retorycznych, bogactwo tematyki, trwałość sprawdzonych rozwiązań oraz oryginalność nowych ścieżek rozważań badawczych. Zapraszamy też do zapoznania się z recenzją książki Jima O’Driscolla, *Offensive language: Taboo, offence and social control*, a także sprawozdaniami z konferencji *Etos-Logos-Patos. Argumentacja w retoryce – retoryka w argumentacji*, zorganizowanej przez ArgDiap i Polskie Towarzystwo Retoryczne, XIII Ogólnopolskiej Konferencji Metodologicznej Medioznawców oraz konferencji podsumowującej projekt RHEFINE.